

Orpana

N:o 2/1996 (vuodesta 1979 n:o 44)

Sisältö	sivu
---------	------

Raimo Heikkilä	
Puheenjohtajan palsta	1
Terttu Honkala	
Talonpoika säätyläishuveissa	2
Raimo Vasara	
Yllätyksellinen täydennys sukututkimuksiini	4
Kaarlo Similä	
Tapaus Tampereella	5
Antti Hietala	
Vastaavan palsta	7
Olavi Kallioniemi	
Italialaisella hautausmaalla	8
Raine Raitio	
Sukututkimuseura retkeili	11
Pekka Nuottajärvi	
Sundell sukua koolla	14
Osmo Asonen	
Hedvig - aviottoman tyttären arvoitus	16

Tietääkö joku?	takasivu ja 3
----------------	---------------

KIRJOITATKO PÖYTÄLAATIKKOON ?

Mitä suotta, toimita kirjoituksesi meille Orpanaan, me julkaisemme ne. Muistelukset, tarinat, pakinat, mielipiteet - mitä vain.

Tampereen seudun sukututkimusseuran

VUOSIKIRJAT 2/1995 JA 1/1996

ilmestyvät syksyllä 1996

Ne sisältävät mielenkiintoisia esitelmiä, joista löydät vinkkejä omiin tutkimuksiisi. Niitä voit ostaa kokouksissa seuran sihteeriltä Milja Piepposelta, tai tilata häneltä puhelimella numerosta 931-2232768 tai osoitteesta Aleksanterinkatu 35 B 5, 33100 TAMPERE.

Hallitus

Puheenjohtaja

Raimo Heikkilä
Tuomiokirkonkatu 14 B 6
33100 TAMPERE
puh. 2127434

Varapuheenjohtaja (kirjastonhoitaja)

Helvi Murto
Satamakatu 4 A 25
33200 TAMPERE
puh. 2226210

Sihteeri (jäsenasiat)

Milja Piepponen
Aleksanterinkatu 35 B 5
33100 TAMPERE
puh. 2232768

Rahastonhoitaja

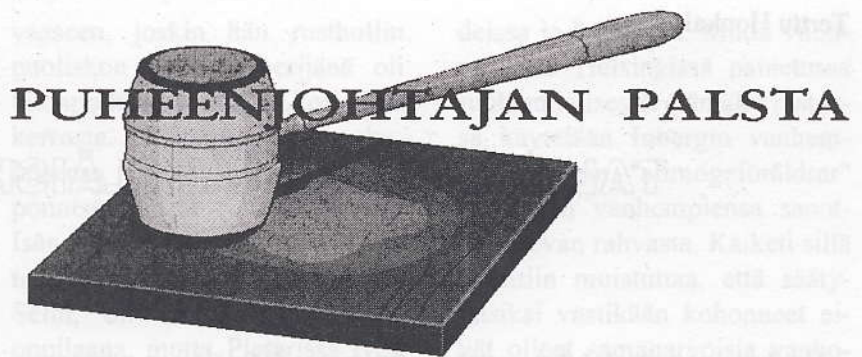
Kristiina Hopia
Sariolankatu 4
33730 TAMPERE
puh. 3647805

Julkaisujen vastaava toimittaja

Antti Hietala
Kortesuontie 41
33420 TAMPERE
puh. 3440199

Ohjelmavastaava

Raine Raitio
Kulkustie 63
36240 Kangasala
puh. 3647234

UUSIN SÄÄNNÖIN

Kuten toissa vuonna vuosikokouksiin osallistuneet jäsenemme hyvin muistavat, kummassakin kokouksessa oli keskeisenä aiheena sääntöjen uudistaminen. Tarkoitus oli saattaa säännöt uudistuneen lainsäädännön mukaisiksi ja tehdä muutamia kasvaneen seuran tarpeita vastaavia uudistuksia. Hallituksen esitys hyväksyttiin ja uudet säännöt lähetettiin rekisteröitäväksi.

Puolentoista vuoden odottelun jälkeen saimme viime keväänä oikeusministeriön rekisteröintipäätöksen, joka oli tehty 17.4.1996. Rekisteröintipäivästä alkaen meidän on noudatettava uusia sääntöjä. Lähetämme tämän lehden mukana säännöt jokaiselle jäsenelle, jotta kukin tietää toimintamme kehukset.

Merkittävä muutos on vuosikokousten yhdistyminen. Tästä alkaen vuoden ainoa vuosikokous pidetään alkuvuonna ennen maaliskuun loppua. Siten entisen syyskokouksen henkilövaalitkin käsitellään jo keväällä. Samalla luottamushenkilöiden toimikausi muuttuu. Puheenjohtajaa, muita hallituksen jäseniä ja tilintarkastajia ei enää valita seuraavaksi kalenterivuodeksi, vaan vuosikokousten väliseksi ajaksi, kevästä kevääseen. Uudet luottamushenkilöt ottavat vastuun

kantaakseen heti kun edellisten toimikausi päättyy. Vastuunjako selvenee esim. sukututkimuspäivän osalta. Aikaisemmin vanha hallitus suunnitteli ja uusi toteutti. Nyt sama hallitus vastaa sekä suunnittelusta että toimeenpanosta.

Tämän syksyn varsinainen syyskokous jää siis pois. Sen sijaan on kuitenkin pidettävä yksi ylimääräinen kokous, jossa päätetään täksi vuodeksi valittujen luottamushenkilöiden toimikauden jatkamisesta ensi talven varsinaiseen vuosikokoukseen saakka. Näin päästään heti uusiin sääntöjen mukaiseen rytmiin.

Kesän tutkimustauko lomieneen, sukukokouksineen ja muine tapahtumineen on takana ja uusi syyskausi edessä. Seuramme toimintamuotoihin eivät uudet säännöt aiheuta muutoksia. Totuttuun tapaan sukututkijat ja sukututkimuksen ystävät suuntaavat askeleensa vanhaan kirjastotaloon oheisessa ohjelmassa mainittuina tiistai-iltoina. Alustukset ja keskustelut antavat sekä hyödyllistä lisätietoa että hyviä virikkeitä omiin tutkimuksiin. Ja mukavahan on muutenkin tavata tutkijaystäviä. Toivottavasti sali täyttyy kuten ennenkin.

Toivotan kaikille seuramme jäsenille mielenkiintoista ja tuloksesta syksyä.

Raimo Heikkilä

TALONPOIKA SÄÄTYLÄISHUVEISSA

Vanhat sanomalehdet ovat mielenkiintoista luettavaa, ja niistä saattaa löytää sukututkimusta edistäviä ja täydentäviä tietoja. Tampereen Metsossa on hyvät mahdollisuudet tällaisten löytöjen tekemiseen, koska siellä on varsin suuri mikrofilmattujen sanomalehtien kokoelma, jota sukututkijat enemmänkin voisivat käyttää hyväkseen.

Koska kaikki neljä isovanhempaani ovat syntyneet ja eläneet Hämeenlinnan seudun taloissa, niin rupesin tutkimaan Hämeenlinnassa viime vuosisadalla ilmestyneitä sanomalehtiä Hämäläistä ja Hämeen Sanomia. Kaikenlaista pientä isovanhempien elämään liittyvää tietoa niistä kertyikin. Hevonen oli kadonnut laitumelta, kuroja tai heiniä oli myytävänä, huoneita vuokrattavana jne. Tulipaloista kerrottiin ja kuolemanilmoitukset rupesivat yleistymään vuosisadan loppupuolella.

Ehkä mielenkiintoisin kaikista löydöksistäni oli Hämäläisen vuoden 1870 numerossa 32, joka ilmestyi "tuorstaina elokuun 11 päivänä". Siinä nimimerkki H.N.S. kertoo arpajaistanssiaisista, jotka pidettiin kansakouluhankkeen hyväksi Tyrvännön Lahdentaan kartanossa sunnuntaina 31.7.1870. Näistä "allegriarpajaisista tanssilla" oli

kolmessa Hämäläisen numerossa ollut ilmoitus, joka kerta suomeksi ja ruotsiksi.

Mainittu nimimerkki H.N.S. näyttää olleen isäni Heikki Nikolai Selin, silloin 19-vuotias. Hän oli Tyrvännön Anomaan rusthollin Ylitalo-nimisen puoliskon ainoa perijä. Heikki Nikolai oli hankkinut silloin vielä melko harvinaisen kirjoitustaidon käydessään ruotsinkielistä ala-alkeiskoulua Hämeenlinnassa vuosina 1860-62.

Nimimerkki H.N.S. kirjoitti seuraavasti:

"Tyrvännöstä elokuun 1 p. Eilen täällä pidettiin arpajaiset Lahdentaan kartanossa. Tänne olikin vallas-säätyä kosolti kokoontunut, joista seurauksena oli arvattavasti paremmat tulot kun talonpoikasesta kansasta. Listoilla oli niin hyvä menekki, että lopuivat kesken, vaikka oli puolikolmatta tuhatta; huultavasti kalliit voitot kehoittivat niitä ostamaan. Pääsymaksu oli 1 m. hengeltä, paitsi palkollisilta 50 ja lapsilta 25 p. jolla kelpasi yli kahdenkymmenen markan arvoisaa voittoaki omistaa; vaan mitäpä noista mielitellen oli, sillä parhaimmat voitot ylen sukkelasti onnistuivat lähimmäisille toimitusmiehille."

Tähän kohtaan Hämäläisen toimitus oli pannut seuraavan huomautuksen: "Arvattavasti ostivat he enimmänsä osan arpailuppuja, joten useampi voittokin heille sattui."

Nimimerkki H.N.S. jatkaa:

"Arpatoimen loputtua alkoi tanssiminen neljän soittoniekan avulla. Vallassäädyn seassa eivät kuitenkaan saaneet olla kaikki osallisina jotka sisään-pääsöä maksaissa olivat tervetulleita; sillä huonotakkiset ja kansi-piljetin lunastajat pakotettiin ankaran disuurin (= järjestysvalta?) tuuppimisella salooniin, jossa niin ikään heille oli yksi viuluniekka hankittu. Muuten oli jotenki hupaista, sillä seurat ovat tässä kunnassa kovin harvinaisia, jonka tähden niitten viettämiseenki ollaan ehkä tottumattomia."

Lopuksi nimimerkki selostaa kansakouluhanketta ja toivottaa sen edistymistä.

Parin viikon päästä, Hämäläisen numerossa 34, joka ilmestyi 25. 8. 1870, nimimerkki Kuntalainen selostaa uudelleen koko arpajaisjuhlan, ja kiittelee erityisesti Lahdentaan kartanon silloista omistajaa "frouva vuorimestarinna" A. S. Idenstamia. Kirjoitukseen liittyi seuraavainen P.S:

"Hämäläisen viimeksi tänne tullessa numerossa näkyy eräs lähettäjä H.N.S. antaessaan muutamia tietoja näistä arpajaisista, tahtovan ilmoittaa jonkunlaisen salaliiton, jonka kautta muka paremmat voitot joutuivat henkilöille, jotka lähimmästi olivat arpajaisten toimessa. Kun tämä nähtävästi on aivottu solvaukseksi niille, jotka hyväntahtoisesti olivat

apuna arpajaisten järjestämisessä, täytyy lähettäjän surkutella ettei H.N.S. jo arpajaisissa ilmoittanut aikomistansa, että häneltä mainittu ankara disuuri olisi häntäkin kohtaan voinut kääntää huomionsa. Väitös ettei rahvas saanut tanssissa olla osallisena mahtaa tulla jostakin ehdollisesta tai ehdottomasta erhtyksestä, miten yllä olevasta kertomuksesta voidaan nähdä. Että taas ne, jotka ei pääsymaksua suorittaneet, estettiin kyllä ahtaista buffeteista, näyttää varsin luonnolliselta, semmentinkin kun, miten silloin puhuttiin, moni heistä käytöksellään niitä henkilöitä kohtaan, jotka olivat päällensä ottaneet tämän myymisen vartioimista, sekä muutoinkin menetyksellensä kohta alussa kadottivat kaiken oikeuden parempaan kohtelemiseen. Oikeutetut vieraat olivat todellakin kiitolliset että heidän rauhansa tässä tilaisuudessa mitä mahdollista suojeltiin. Tämä olkoon H.N.S:lle, jonka kanssa lähettäjällä ei tämän-erästä tule olemaan mitään tekemistä."

Nimimerkit Kuntalainen ja H.N.S. tarkastelevat pidettyjä arpajaistanssiaisia eri näkökulmista. Molemmista kirjoituksista kuitenkin heijastuu silloinen säätyläisten ja rahvaan välinen juopa. Säätyläistö eli herrasväki oli vähälukuinen mutta vaikutusvaltainen suljettu ryhmä, jonka kieli oli ruotsin kieli ja jolla oli oma tapakulttuurinsa. Siihen kuului aatelisto, papisto, virkamiehet ja vauraat porvarit. Myös aatelittomat suurtalanoitten omistajat luettiin säätyläisiin. Muu kansa oli rahvasta, talonpoikaisväestöä tai muuta rahvasta.

Nimimerkki H.N.S. eli isoisäni Heikki Nikolai Selin kuului silloisen käsityksen mukaan rah-

vaaseen, joskin hän rusthollin puoliskon ainoana perijänä oli talonpoikaisväestön korkeinta kerrosta. Muutamat hänen sukulaisensa olivat opiskelemalla ponnistautuneet säätyläisiksi. Isän veli Erik oli tullipäällikkö ja tuomari. Toinen isän veli, Adolf Selin, oli aloittanut apteekkioppilaana, mutta Pietarissa työn ohella opiskellen saavuttanut lääketieteen tohtorin arvon. Heikki Nikolain äidin veli I.J.Inberg työskenteli aluksi maanmittausoppilaana, opiskeli samalla ja suoritti maanmittarin tutkinnon. Hänestä tuli varsin tunnettu karttojen laatija, jonka Suomen Suuriruhtinanmaan seinakarttaa oli joka puolella, ko-

deissa ja kouluissa. Mutta vuonna 1903 Helsingissä painetussa ruotsinkielisessä elämäkerrastossa käytetään Inbergin vanhemmista sanaa "allmogeföräldrar" eli hänen vanhempiensa sanottiin olevan rahvasta. Kaiketi sillä haluttiin muistuttaa, että säätyläisiksi vastikään kohonneet eivät olleet samanarvoisia vanhojen säätyläissukujen jäsenten kanssa.

Vaikka sääty-yhteiskunta vähitellen demokratisoitui ja hävisi, niin sanotaan vanhan "taivaasa säädety" säätyjaon sitkeästi säilyneen ihmisten mielissä aina 1930-luvulle saakka. □

TIETÄÄKÖ JOKU?

Kurikkalainen Aarne Kivineva toivoo saavansa tietoa seuraavista henkilöistä:

Amalia Ala-Krekola, s.5.10.1852 Kurikassa. Muutti Tampereelle v. 1872, ja käytti Tampereella sukunimeä **Rekola**. Onko tietoa hänen Tampereen vaiheistaan ja mahdollisista jälkeläisistään?

Helena Kaarlentytär, s.15.3.1777 Kangasalla. Muuttanut Jalasjärven kautta Kurikkaan. Onko tietoa hänen vanhemmistaan ja esivanhemmistaan?

Mahdollisista tiedoista kiitollinen

Aarne Kivineva
Mustikkapolku 10
61300 KURIKKA
p. 964-4501393

Yllätyksellinen täydennys sukututkimuksiini

Alkaessani taannoin toteuttaa isäni äidin eli Hujun suvun tutkimustani kirjaksi, otin ohjenuorakseni esittää siinä kaikki hetkenkin eläneet suvun jäsenet. Henkilöille tulee luonnollisesti uusia elämänvaiheita jatkuvasti. Kuolema kohtaa niin vanhoja kuin nuoriakin. Lapset kasvavat, valmistuvat ammatteihinsa, muuttavat pois kotoa, tuovat sukuun puolionsa ja saavat heidän kanssaan lapsia. Suku lisääntyy ja jatkuu. Sukukirjan tiedot heistä eivät muutu ajan tasalle. Mielestäni tämän ei suinkaan pidä olla sukukirjan tarkoituksaan. Painovuodesta ja siitä kulu-neesta ajasta lukija voi päätellä muutosten määrän mahdollisuuksia omassa suvussa. Sukulaisten kanssa yhteisesti voitaisiin täydennystietoja keräillä ja sovitulla tavalla tiedotellakin. Haluttaessa voitaisiin kirjasta tehdä jopa uusi korjattu painos, mutta sekin jäisi tiedoiltaan tekohetkeensä. Itselläni on kerättynä runsaasti julkaisematonta Hujun sukukirjaa täydentävää aineistoa. Monestakin syystä en kuitenkaan ole niiden levitykseen ryhtynyt. Ajattelen, että miksi ryhtyisin näinkin lähellä kirjani painovuotta sellaiseen valtavaan tehtävään, vaikka

tunnustankin, että jokin paine sisimmässäni tuohon suuntaan ajoittain minua vetääkin.

Sain äsken Hujun sukukirjan lähettämistä kiitokseksi kirjeen, jonka luin huolellisesti heti uudelleen. Sykähdyttävällä elämäkertakuvauksellaan sen kirjoittaja osoitti minulle kuuluvansa sukuuni, vaikka hänestä en kirjassani ollut maininnut sanaakaan. Tuosta seikasta kirjeen lähettäjä ei osoittanut missään tekstinsä vaiheessa syyttävästi ketään, vaan vaikutti olevansa onnellinen mikäli suku ottaisi hänet jäsenekseen. Sen olin havaitsevinani kätkeytyneenä kauniisti kirjeen loppuriveille sanoina: "Minulla ei ole mitään vaatimuksia sukua kohtaan, mutta toivoisin hartaasti pääseväni joskus tapaamaan teitä isänpuolen sukulaisia."

Olin todella aluksi hieman hämmentynyt, mutta toisen lukemiskerran jälkeen hain kirjahyllystä Hujun suvun vaiheita kuvaavan kirjani. Avasin siitä kohdan, mihin aloin häntä sijoitella. Varmistaakseen esittämänsä asian henkilö oli laittanut kiitoskirjeeseensä liitteeksi muuta aineistoa; perunkirjan, koulutodistuksensa, perhekuvan ja ohjetiedon, mistä isyystiedot voi halutessa varmistaa. Vakuutuin sukulaisuudesta jo

ennen kyseiseen virastoon lähtöä.

Ajattelette, että miksi ker-ron koko ajan henkilöstä, esittämättä kuitenkaan paremmin mistä on kysymys. Siitä seuraavaksi. Ensin lyhyesti kirjoittajan syntyperästä ja elämänvaiheista. Hänen isänsä Otto Perttala oli syntynyt Mouhijärvellä 1905 Tupurlankylän Perttalan talon omistajan Kaarlen ja tämän vaimon Fanni Hujun poikana. Fanni oli mummuni sisko. Perhe muutti Perttalasta ensin Karkkuun, sieltä Paimioon, josta edelleen Saloon, jonne Oton vanhemmat haudattiin. Otto oli äitinsä kuollessa 21- ja isänsä kuollessa 26-vuotias. Hänen ollessaan töissä Perttelin Vähähiiden kylän Haarojan talossa, työskenteli siellä samanaikaisesti karjapalvelijana Irja Lyydia Aronen. Pian tämä alkoi odottaa lasta. Irja muutti kuitenkin synnytystä pois talosta. Tämä hänen odottamansa lapsi oli kirjeen minulle lähettänyt Veikko Eemeli Aronen. Hänen vanhempiansa tiet erkanivat heti alkuunsa. Otto avioitui myöhemmin toisen naisen kanssa ja muutti Porvooseen. Äiti Irjakaan ei jaksanut kauan hoitaa Lempäälässä siskonsa luona 1928 vuoden lopulla synnyttämäänsä poikavau-

Veikkoa, vaan jätti tämän siskonsa huostaan. Näin alkoi Veikon kuvaus Moninaisista elämänvaiheistaan. Tätikään ei ollut jaksanut huolehtia pojasta, sitten äidinkin käynnit loppuivat. Hänet siirrettiin lastenkotiin. Sieltä hän sai käydä koulua, mitä sota-aika kuitenkin häiritsi. Veikko valmistui vihdoin puutarhurin ammattiin, avioitui ja alkoi kasvattaa omaa perhettään Tampereella. Koettelemukset jatkuivat, sillä uuden perheen toinen lapsi, Ritva tytär, kuoli nelikuukautisena. Hänet haudattiin Kalevankankaalle. Perhe muutti tämän jälkeen Turun seudulle, jossa Veikko työskenteli lopun työelämänsä ajan. Ensin Turun tuomiokirkkoseurakunnan ja myöhemmin eläkkeelle jään- tiin asti, Kaarinan seura-

kunnan puutarhurina puutarhurina ja sitten sun- tio/talonmiehenä. Vaikka eletyn elämän alkutaival oli ollut koettelemuksikkaan moninainen, niin silti ei min- käänlainen katkeruus kuvas- tunut näin löytyneen uuden sukulaiseni kirjeen sano- masta.

Veikko Aronen kirjoitti jääneensä leskeksi. Hänen lapsensa ovat kouluttautuneet ja muuttaneet asumaan per- heineen muualle. Mikä olisi- kaan vanhenevan miehen mieltä lämmittävämpää, kuin saada yhteys juuriensa kautta sukulaisiinsa, heihin, joiden olemassaolosta Perttalan Otto kävi vielä hieman ennen kuolemaansa vuonna 1976 pojalleen kertomassa. Ta- paamisen aikana Otto oli vielä uudelleen selostanut erossa kasvaneelle ensim-

mäiselle lapselleen omia vaiheitaan, kertoen isyys- todistuksestakin. Käyttäy- tyisivätpä kaikkien yksinäis- ten lasten isät kuten Otto ja tunnustaisivat omat lapsensa, vaikka näinkin myöhään. Se antaisi lohtua monen Veikon kaltaisen vanhemmistaan erotetun lapsen elämään. Kirjoituksesta tulkitsin hänen tyytyväisyytensä tästäkin saa- mastaan pienestä isänrak- kaudesta.

Hujun sukuseura kokoontuu säännöllisesti, puoliset ja lapset uudistavat sukua. Nyt entiseen joukkoomme on löytynyt myös äsken kerto- mani uusi kokonainen Arosen haara monine perheineen. Heidät jokaisen toivotan ystävällisesti mukaamme kaikkeen toimintaamme.

Tervetuloa isäinne sukuun Veikko ja lapset.

Kaarlo Similä

Kerran olin käymässä Tam- pereella, kaupungissa oli isot messut v:n 1950 alussa. Mi- nulle sattui siellä mielen- kiintoinen tapaus. Kävelin sitä katua kaupungille joka jatkuu rautatieasemalta ohi sillan ja tulee vasemmalla korkeita liiketaloja. Pistäy- dyin erästä ovesta sisälle, se oli iso huone täynnä ihmisiä ja myyntipöytiä. Menin erään

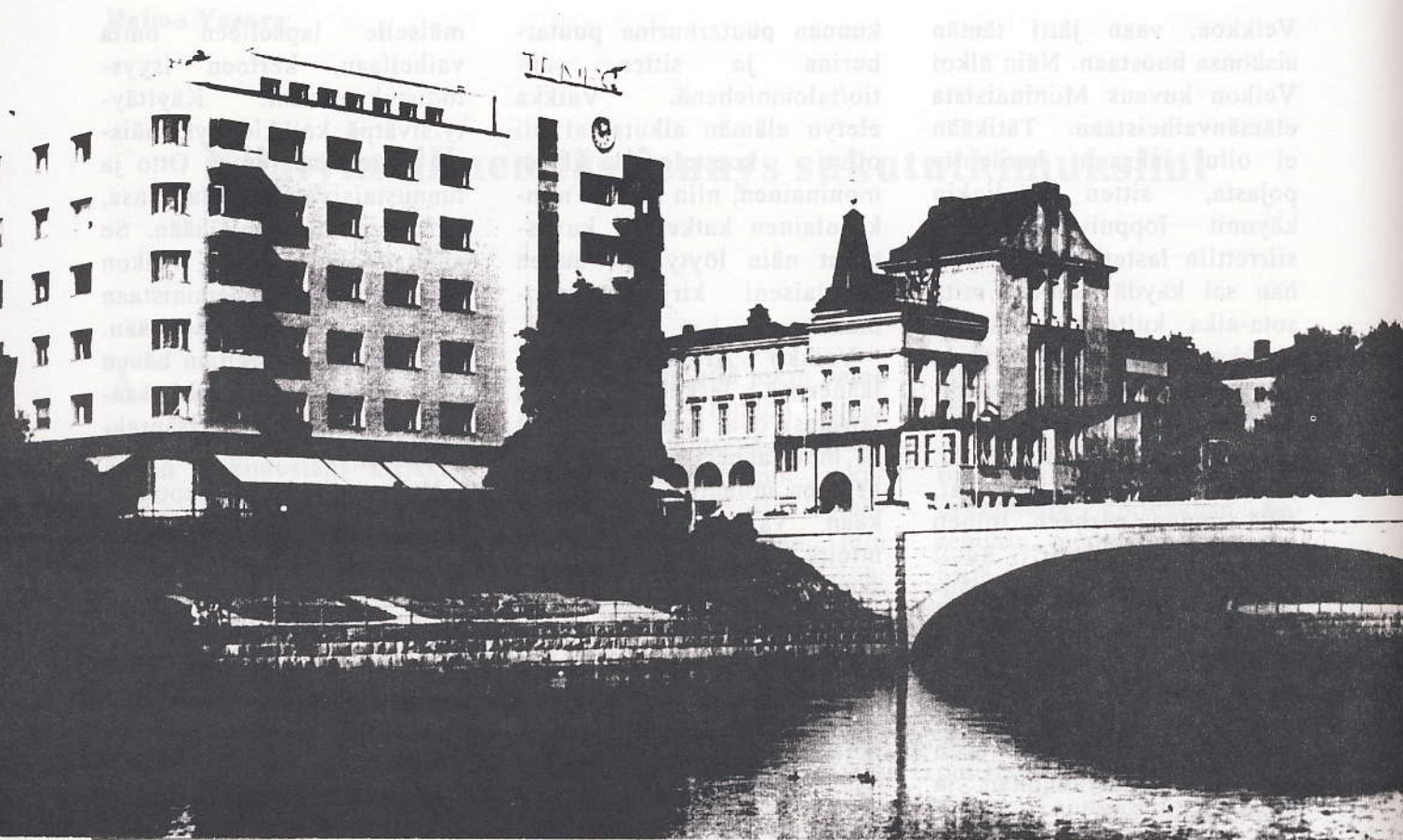
Tapaus Tampereella

pöydän lähelle, jossa myytiin kaikkea mahdollista tavaraa, pöydällä oli arpojakin joita ostin.

Avattuani niitä oli jossakin arvassa tavarapalkinto, en enää muista mikä esine se oli. Odottelin siinä, että esitän asiani toisen pöydän nais- puolisolalle myyjälle. Kuiten- kin kun minä arpa kädessäni seisoin myyntitiskin vierellä, siihen tuli tiskin takaa eräs

iso herrasmies ja nähdessään minut arpa kädessäni, kysyi, miten voisi palvella. Kerroin, että olin ostanut arpoja, voittokin näkyy olevan ja näytin hänelle arpaa.

Herra otti arvan kädestäni, katsoi sitä ja minua tovin ja sanoi että näitä voittoja ei ole täällä, mutta varastossa olisi ja esitti että hän voisi lähteä hakemaan sen. Mies pyysi minua tulemaan sille puolelle

pöytää ja esitti, että möisinkö minä sillä aikaa tavaraa ihmisille kun hän on poissa, lisäten, ettei hän viivy kauan.

Minä lupauduin tuuraamaan myynnissä ja siirryin tiskin toiselle puolelle, kysyttyäni tavarain hinnoista y.m. Näin hintavihkon pöydällä ja mies lähti pois. Ostajia oli jatkuva jono, rahaa tuli, vastasin rahoista, aukaisin pöytälaatikon auki ja käteni syrjällä vetelin rahat tiskiltä laatikkoon irralleen. Ei siinä joutanut niitä asettelemaan sen kummemmin.

Huomasin, että laatikossa oli kaksikin melko korkeaa paperirahapinkkaa, ajatuksissani tuli mieleen, että miten ihmeessä herra jätti minulle, aivan tuntemattomalle henkilölle rahalaatikkonsa kaikkineen.

Aikaa kului, kaikessa kiireessä jo ihmettelin tilannetta. Ihmisjonossa sattui ostajina olemaan joku tuttuakin, eräskin toiselta puolelta Suomea oleva naisihminen, joka tunsikin minut ja ihmetteli, että miksi olen täällä myyjänä. Eipä siinä ollut aikaa ruveta pitkiin selvittelyihin, aina oli seuraava asiakas. (Jälestäpäin olen kyllä hänelle asian selvittänyt).

Vihdoin viimein herra tuli ja pahoitellen viipymistään, sanoi käyneensä kahvillakin ja toi arpavoiton. Aukaistuaan pöytälaatikon, silmäili hän sinne ja sanoi, että mitä hän on velkaa sinulle tästä työstä? Sanoin, että en tarvitse mitään palkkaa, siinä on aivan tarpeeksi palkkaa minulle kun luotitte minuun, aivan outoon kulkijaan ja olen-

han vain pudotellut rahoja pöydältä laatikkoon. Tuomasin vielä, että oli erittäin mielenkiintoinen kokemus. Oli vielä jotain pientä keskustelua, esittäytyminen (En muista hänen nimeään.) Minulle jäi mieleen sellainen vaikutelma, että hän oli liikkeen omistaja. Miten sitten lienee ollut asia? Oliko hän suuri ihmistuntija, että luotti minuun, ei hän erottuamakaan millään eleellä ilmaissut, että hän olisi minua tarkkaillut mitenkään. Hyvästelimme kädestä pitäen, kiitin luottamuksesta, lähdin ja painoin oven perässäni kiinni, olin taas kadulla korkean kivitalon edessä ja lähdin kävelemään takaisin asemalle päin.

Julkaisutoimikunta

Vastaava toimittaja

Antti Hietala
Kortesuontie 41
33420 TAMPERE
puh. 3440199

Sihtööri

Terttu Honkala
Mustanlahdenkatu 1 B 99
33210 TAMPERE
puh. 2125569

Olavi Kallioniemi

Liljankuja 4
33300 TAMPERE
puh. 3442939

Matti Koittola

Jysmäntie 4
33850 TAMPERE
puh. 3671606

Vilho Puro

Hikivuorenkatu 9 A 21
33710 TAMPERE
puh. 3174781

Julkaisut

- * ORPANA
- * VUOSIKIRJA
- * ERILLISJULKAISUJA

Myynti, tilaukset ja postitus

Milja Piepponen
Aleksanterinkatu 35 B 5
33100 TAMPERE
puh. 2232768

Taitto

Antti Hietala

Orpanan kansi

Arja Kääriä

Paino

Tehokopiointi ky.

ISSN 0359-128X

Taas on saatu tämäkin julkaisu aikaiseksi. Kiitos kaikille kirjoittajille ja lehden teossa avustaneille. Mutta lisää kirjoituksia kaivataan. Seuraava Orpana ilmestyy jälleen neljän kuukauden kuluttua.

Olemme tehneet Orpanasta kolmipalstaisen, joka toivottavasti helpottaa luettavuutta.

Matti Koittola on esittänyt ajatuksen, että kun jäsenistössämme on varmaan sellaisia, joilla saat-
taa olla esitelmän aiheita, mutta ei ole rohkeutta sitä yleisön edessä esittää, niin me vaikka tässä Orpanassa tai Vuosikirjassa voisimme sen julkaista.

Toinen idea, jota kuulemma Juho Laesvuori on jo aikaisemmin ehdottanut ja Kari Junttu nyt uudelleen lämmittänyt, koskisi tietokonetiedostoja. Koska monet meistä koostavat sukututkimuksensa tietokoneelle, ajatuksena olisi, että jokainen luovuttaisi oman tutkimustiedostonsa 3,5 tuuman levykkeellä (korppuna) seuran kirjastoon, josta sitä voitaisiin lainata.

Ota yhteyttä allekirjoittaneeseen!

Tämän Orpanan keskimmäiset lehdet sisältävät uudet säännöt ja syksyn ohjelman. Ota talteen.

Antti Hietala

OIKAISU Orpanaan nro 1/1996

Kirjoituksessa Rakkautta ensi silmäyksellä Kukkolan kartanon rouva on saanut nimen av Heston, kun pitäisi olla **af Hällström**. Kukkolan kartanoa isännöi rakkaustarinan aikoina Gustav Wilhelm af Hällström (1833-1922) ja puolisona hänellä oli Josefina Sofia o.s. Faller (1832-1902).

Pahoittelemme.

VUOSIKIRJAT 2/95 ja 1/96 ilmestyvät alkusyksystä. Niissä on sisältönä mielenkiintoisia esitelmiä, joista saattaa olla apua sinunkin sukututkimuksillesi. Vuosikirjoja myy Milja Piepponen kokouksissa ja häneltä niitä voivat tilata nekin henkilöt, jotka eivät pääse kokouksissa käymään. Yhteystiedot sivun toisella laidalla.

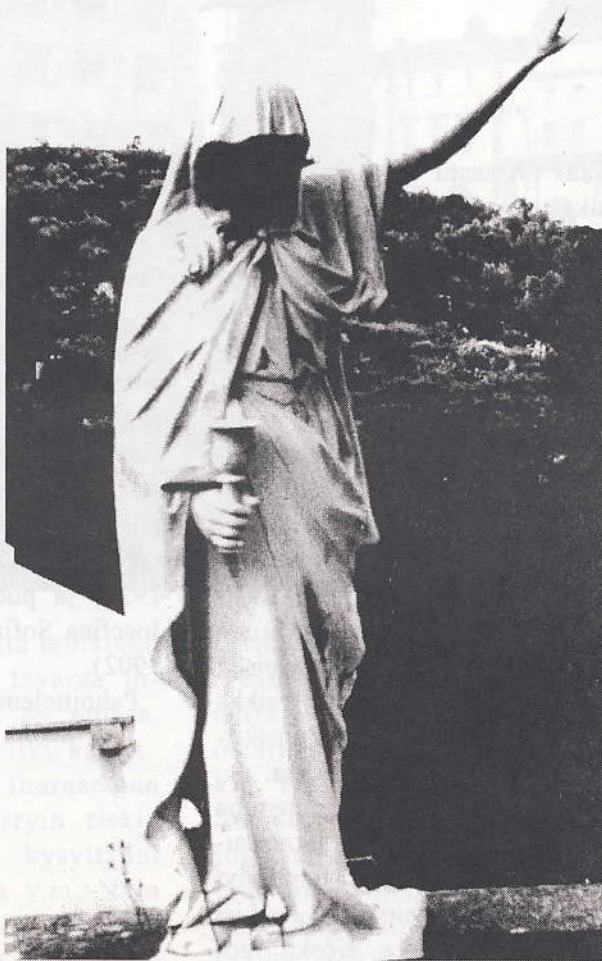
ITALIALAISILLA HAUTAUSMAALLA

Bieraalla paikakunnalla käydessä on mielenkiintoista poiketa hautausmaalle. Suomessa ne ovat paljolti keskenään samankaltaisia matkalaukkukivikoelmia vanhimpia alueita ja sankari-hautoja lukuun-ottamatta.

Aivan toisenlainen näkymä aukeaa jollakin ulkomaisella hautausmaalla.

Islamilaisen kalmiston kapeat noin puolitoista metriä korkeat valkoisesta marmorista tehdyt ja taitavasti koristellut patsaat tai yksinkertaiset pyöreät marmori-pylväät muodostavat aivan toisenlaisen näkymän. Jos muistomerkin yläpäähän on kuvattu fetsi tai turbaani, on vainaja mies. Jos siinä on kukkakuvio, on kysymyksessä naisen hauta. Hautajaisetkin poikkeavat omistamme, sillä tilaisuuteen osallistuu vain miehiä. Kun vainaja tuodaan hautausmaalle, on hän arkussa, mutta haetaan hänet lasketaan ilman arkkua.

Lähempänä suomalaista mallia, mutta kuitenkin melko kaukana siitä, on italialainen hautausmaa.

Eräaseen sellaiseen tutustuin pienessä Alassion kaupungissa Italian Rivieralla. Kun astun hautausmaata kiertävän muurin suuresta portista sisään, tulee sinne samanaikaisesti nainen tuomaan kukkia omaisensa haudalle. Hän pysähtyy ja tekee hartaana ristinmerkin, ennenkuin jatkaa matkaansa. Eteen avautuu kaunis laakso. Taustalla oleva vuori kohoaa kolmensadan metrin korkeuteen. Kalmiston reunoilla ja käytävien laidoilla seisovat kapeat, tummat ja juhlalliset sypressit. Niiden kanssa kontrastin muodostavat valkoi-

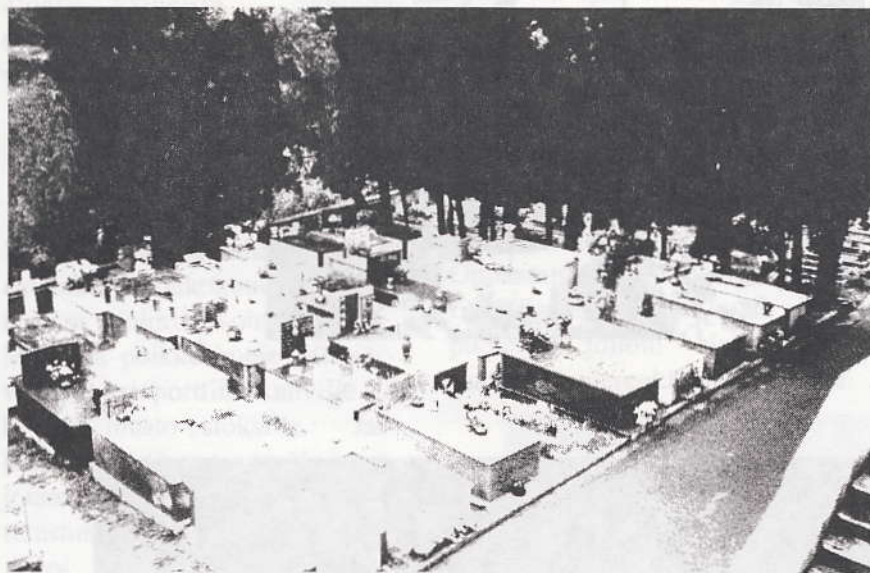
sesta marmorista tehdyt haudat. Hautausmaa sijaitsee rinteessä ja on selvästi jakautunut varallisuuden mukaan. Alimmana laakson pohjalla on lähinnä samanlaista kuin meikäläiselläkin hautausmaalla, hautakumpuja erilaisine muistomerkkeineen. Näkyy juuri kaihettu hauta, samoin kuin kukkien peittämiä juuri umpeenluotuja kumpuja. Ne ovat tiheämmässä kuin meillä. Nurmikkoja ei ole.

Erilaisuus suomalaisen hautausmaahan tulee esille, kun nousee rinnettä ylemmäksi. Seuraava taso on pengerretty rakentamalla betonimuuri. Muuriin on samalla tehty kolme kerrosta arkun mittaisia onkaloita, joita peittävät marmorilaaatat, mikäli hauta on varattu. Laatoissa ovat vainajien nimet ja tavallisesti myös valokuvat. Muutamat tyhjät avonaiset kolot eivät ole kaunistuksia. Muuri on muistumaa muinaisista kalliohaudoista. Se on myös tarpeen sanelema hautaustapa. Kun hautausmaalla on vähän pintalaa, säästetään sitä näin. Muurin toisessa päässä on myös pienempiä koloja uurnia varten. Katoliset italialaiset eivät kuitenkaan suosi tuhkaamista uskonnollisista syistä. Siksi uurna-paikkoja on vähän. Hautalaa-

toissa tai niiden edessä olevalla tasanteella on laitteita kukkia, lamppua tai kynttilää varten ja useimpien hautojen edessä onkin tuoreita kukkia. (Kuva 1)

Ruumis pidetään muurissa paikkakunnasta riippuen 20-25 vuotta, jonka jälkeen luut viedään yhteishautaan, ja paikka vapautuu toiselle vainajalle. Muurihaudat ovat tiiviitä, sillä "kalman hajua" ei niiden läheisyydessä tunnu. Hautausmaan perällä rakennetaan parhaillaan uutta muuria.

1

Kun nouseaan muurin yläreunan tasolla olevalle alueelle, on siellä lähes metrin korkuisia "kivilaatioita" toinen toisensa vieressä. Valkoisten, mustien tai ruskeiden sarkofagien pinnat ovat peilinkirjakaiksi hiottuja. Niillä on vähintään kukkamaljakko, lamppu ja valokuva, usein myös muita koristeita, jotka ovat eri haudoilla erilaisia. Maakaava krusifiksi tuntuu kuitenkin olevan aika yleinen ja ne ovat selvästi samasta valimosta lähteneitä. Kukat haudoilla ovat tuoreita, suuria krysanteemi-

ruusu-, pioni- tai muita kimppuja. Joitakin laattoja parhaillaan pestään. Haudat ovat niin lähellä toisiaan, että niiden välissä juuri ja juuri mahtuu kävelemään eikä kolossa kasva mitään. Jos kasvaa, se on rikkaruoho.

Haudan muodosta voisi päätellä, että ruumis on maanpinnalla olevassa osassa, mutta näin ei ole, vaan se on haudattu tavalliseen maahautaan ja sarkofagi on rakennettu haudan päälle. Nämäkin hautapaikat vapautuvat 25 vuoden jälkeen muille, ellei

perheestä ole sitä ennen jotain muuta haudattu samaan paikkaan. Näin ollen vanhoja hautoja ei ole. Korkeintaan jonkun merkkihenkilön hauta saatetaan säilyttää. (Kuva 2)

2

Ylimmällä tasolla on valkoisia upeita hautarakenteita, sukuhautoja. Olisiko kappeli oikea sana. Kaikesta voi päätellä, että ne ovat kalliita paikkoja. Niissäkin on kolme hautapaikkaa päällekkäin molemmilla sivuilla, peräseinällä pieni alttarin tapainen pöytä. Ovet ovat tavallisesti valettuja ja koristeellisia ja useimmiten avoinna. Nämä haudat ovat jatkuvasti suvun käytössä. Niistäkin viedään luut jossaakin vaiheessa pois, että uusia vainajia sopii tilalle. Täällä on myös muistomerkkejä, joissa ihmishahmot ovat lähes normaalikokoisia.

Tuolla seisoo haudalla munkki, toisella nainen soihtu tai pikari

kädessään. Erään haudan portilla on nainen kaatamassa öljyä lampuun. (Kuva 3)

Hautoja hoidetaan hyvin niin kauan kuin sukulaisia seudulla riittää, joten nämä haudat saattavat olla iäkkäitäkin. Italiassa on vainaja haudattava 24 tunnin sisällä kuoleman jälkeen, koska missään ei ole kylmäsäilytystiloja. Hautajaiset on järjestettävä nopeasti. Kaukaiset sukulaiset ja ystävät eivät saata ehtiä mukaan. Kiireestä huolimatta tilaisuus on kaunis, harras ja tunnelmallinen. Puolen vuoden jälkeen ja joskus myöhemminkin pidetään muistomessuja. Haudalla käydään usein. Huolehditaan kukista ja siistyydestä. Lähtiessään haudoilla kävijä kääntyy portilla kalmistoon päin ja tekee jälleen ristinmerkin. □

3

SUKUTUTKIMUSSEURA RETKEICI VAASASSA JA KRISTIINANKAUPUNGISSA

Tampereen seudun sukututkimusseura teki jälleen toukuussa perinteisen retkensä. Nyt kohteena olivat Pohjanmaan rannikon kaupungit Vaasa, Kaskinen ja Kristiinankaupunki. Kahden päivän aikana saimme perustiedot alueen vaiheista. Samalla saimme nauttia kauniista maalais- ja merimaisemista.

Vaasa on noussut monta kertaa raunioista

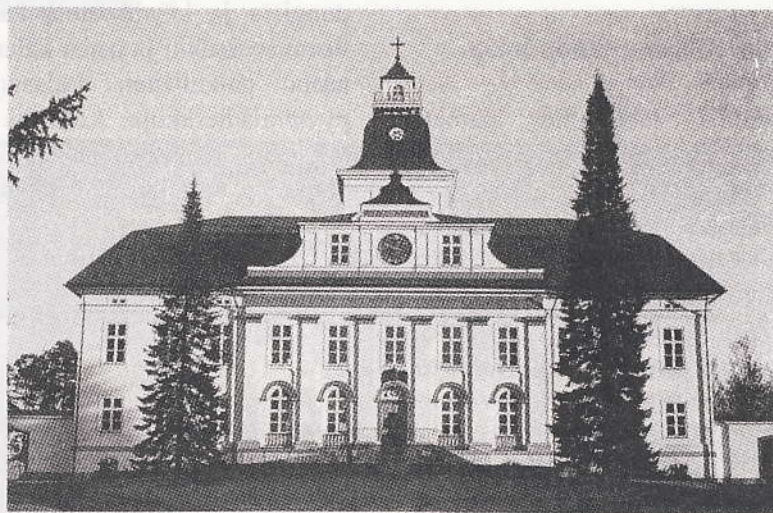
Lähdimme aamuvarhaisella lauantaina 18. toukokuuta lähes 40 hengen voimin kohti Vaasaa. Matkalla poikkesimme Jalasjävellä Juustoporttiin kahville ja hyville juusto-ostoksille. Jatkoimme tästä suoraan Vaasaan, jonne saavuttuamme aloitimme tutustumisemme paikallisesta Auto- ja moottorimuseosta. Nähtävillä olikin erilaisten henkilöautojen lisäksi moottoripyöriä, veneiden moottoreita ja vanhoja traktoreita. Kokoelma oli monipuolisuutensa vuoksi monelle kiinnostava. Museon pihassa oli alan harrastajien kirpputori, josta saattoi ostaa kaikkea alan lehdistä vanhoihin auton osiin saakka.

Nautittuamme maukkaan lounaan ravintola Silveriassa saavuimme hieman myöhässä seuraavaan kohteeseemme Vaasan Maakunta-arkistoon. Talon arkistoholveissa teimme monta mielenkiintoista löytöä alan asi-

antuntijan opastuksella. Yksi merkittävimpiä saamiamme tietoja oli, että Mikkelin maakunta-arkistosta on siirretty Karjalaa koskevaa aineistoa Vaasaan remontin ajaksi. Joten ennen kuin matkustaa Mikkeliin, kannattaa kysyä, missä tarvittava aineisto on sillä hetkellä sijoitettuna.

Maakunta-arkistossa käyn-
timme jälkeen teimme parin tunnin kiertoajelun paikallisen oppaan, Päivi Keskikurun johdolla perehtyen Vaasan historiaan ja tämän päivän elämään. Oppaamme kertoi Vaasan historian alkavan jo 1300-luvun alkupuolella, jolloin Norrlannista saapuneet merenkävijät nousivat

paikalle kaupungin, joka sai kuninkaallisen Vaasa-nimen ja tunnukseksi Vaasa-suvun vaakunan. Kukoistanut kauppa-
paikka tuhouttiin isonvihan aikaan 1700-luvun alussa. Uuteen kukoistukseen kaupunki nousi 1700-luvun lopulla, kunnes se jälleen hävitettiin vuonna 1808. Toisen kerran samalla vuosisadalla kaupunki tuhoutui tulipalon seurauksena 1852. Kaupunki rakennettiin uudelleen tulipalon jälkeen noin seitsemän kilometrin päähän vanhasta paikastaan. Tällä vuosisadalla Vaasa on näytellyt keskeistä asemaa vuonna 1918, jolloin se toimi valkoisen Suomen pääkaupunkina.

Mustasaaren kirkko

maihin metsäiselle saarelle. 1370-luvulla alettiin samalle paikalle rakentaa Korsholman linnaa. Vuonna 1606 perusti Ruotsin kuningas Kaarle IX linnan läheisyyteen Pohjanmaan vanhimmalle satama- ja kauppa-

Kiertoajelun aikana näimme myös vanhan Vaasan rauniot ja kävimme Mustasaaren kirkossa, joka on entinen 1786 rakennettu hovioikeuden palatsi, mutta

muutettu 1852 tapahtuneen Vaasan palon jälkeen kirkoksi. Kirkon läheisyydessä sijaitsevat Korsholman linnan rauniot. Linna rakennettiin aikanaan saarelle, mutta saimme huomata maan nouseen siitä ajasta melkoisesti ja saaren kasvaneen jo yli sata vuotta sitten kiinni mantereeseen.

Tämän päivän Vaasassa on noin 55 000 asukasta ja se on Vaasan läänin pääkaupunki. Kaupunki sijaitsee Merenkurkun kapeimmalla kohtaa, josta on matkaa Ruotsiin vain 80 km. Vaasaa voidaan pitää myös Pohjanmaan kulttuurikeskuksena. Se on myös vilkas keskus liikenteellisesti ja kaupungin sata-masta liikennöivät säännöllisesti Silja Linen laivat Ruotsiin.

Majoittuessamme hotelliin saimme oppaalta vielä tuoreimmat tiedot illan konserteista. Vierailumme aikana Vaasassa oli meneillään Vaasan IV Kuorofestivaalit. Kuorovieraita oli ympäri Eurooppaa, joten tasokasta iltaohjelmaa oli tarjolla kaikille sitä kaipaaville.

Kohti Kristiinankaupunkia

Aamulla lähdimme ajamaan kohti Kristiinankaupunkia. Reitimme kulki Övermarkin ja Yttermarkin kautta Närpiöön. Poikkesimme Närpiössä aamukahville paikalliseen pieneen hotelliin Logeniin.

Närpiö on asuttu jo esihistorialliselta ajalta saakka. Vuonna 1973 Närpiön, Ylimarkun ja Pirttikylän kunnat liittyivät yhteen muodostaen nykyisen Närpiön. Vuodesta 1993 Närpiö on ollut kaupunki. Sen 10 000 asukkaasta yli 90 % on ruotsinkielisiä. Närpiö on tullut erityisen tunnetuksi kasvihuoneviljelystään. Siellä tuotetaan 60 % Suomen tomaateista ja 30 %

Suomen kurkuista. Kaikkiaan kunnassa on yli 400 viljelijää. Perinteinen maanviljely on edelleen närpiöläisten peruselinkeino. Aikaisemmin myös kalastuksen merkitys oli suuri.

Erityisesti ryhmämme huomiota kiinnitti Närpiön hyvin hoidetut ja siistit maatilat, jotka kertoivat vauraasta seudusta. Talojen piholla ei näkynyt romuja ja teiden varsillakin ympäristö oli hyvin hoidettu.

Närpiössä näimme myös yhden rannikon erikoisuuksista, paikkakunnan kirkkoa ympäröivät 150 kirkkotallia. Näissä entisajan kirkossa kävijät lepuuttivat hevosiaan jumalanpalveluksen ajan.

Seuraavaksi poikkesimme asukasluvultaan ja pinta-alaltaan Suomen pienimmässä kaupungissa, Kaskisissa. Oppaamme Inez Hjerpe-Österman kertoi lyhyen kaupunkikierroksen aikana kaupungissa olevan asukaita vain noin 1800. Vaikka aikaa oli varattu vähän, ehdimme saada yleiskuvan tästä vuonna 1785 perustetusta kaupungista ja käydä vielä kalastusmuseossakin ja ostaa kalaranasta paikallisten kalastajien pyytämiä herkkuja. Kalastus onkin ollut paikkakunnan tärkein elinkeino pitkään. Totesimme

tämän tiukasti ruutukaavan mukaan rakennetun puutalokaupungin olevan idyllisen ja rauhallisen saarekkeen rannikolla.

Rauhallisen pikkukaupungin yleisilmettä ei oltu pilattu kerrostaloilla, vaan kaupunki muodostui omakotiasutuksesta vanhoine puutaloineen, suurine pihoineen ja leveine katuineen. Miljöö pyritään säilyttämään ja entisöimään. Poikkeuksen katukuvaan teki moderni 1960-luvun puolivälissä rakennettu kirkko.

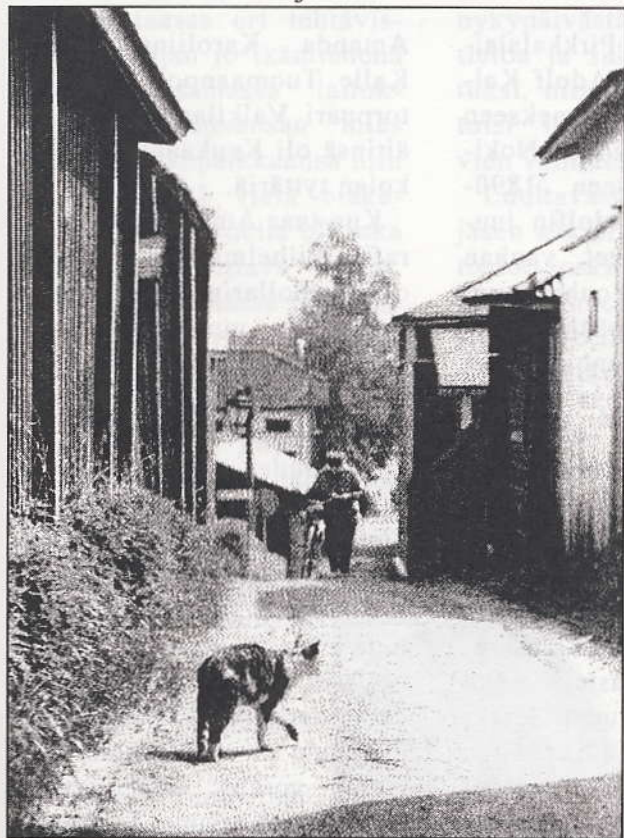
Lopuksi kävimme katsomassa 1977 toimintansa aloittanutta kaupungin suurinta työnantajaa, Metsä-Botnian selluloosatehdasta. Laitoksen koosta kertonee jotain se, että tehtaalle tuodaan puutavaraa rekkakuorma kerran kymmenessä minuutissa.

Tuulahdus merenkulun historiaa

Seuraavana kohteenamme oli kreivi Pietari Brahen vuonna 1649 perustama Kristiinankaupunki, johon nykyisin kuuluvat myös Lapväärtti, Siipyy ja Tiukka. Asukkaita on nykyisin noin 9 000. Kaupunki henkii vanhaa merenkulkuperinnettä. Viime vuosisadan puolivälissä sen kauppalaivasto kuului maan suurimpiin.

Saavuttuamme kaupunkiin meitä oli vastassa reipas opas Helena Kari-Strömberg. Aloitimme tutustumisemme Kristiinankaupunkiin kiertoajelulla. Kävimme vuonna 1790 valmistuneessa Ulrika Eleonoran kirkossa ja tutustuimme kaupungin pienimpään ja samalla yhteen Suomen kaikkein pienimmistä kaduista, Kissanpiiskaajan kujaan. Kir-

kon tunnusmerkkinä on torni, joka on kallellaan kovia länsituulia vastaan. Monet kirkon ympärille olevista haudoista kuuluvat entisaikojen merenkävijöille. Näimme myös Pohjoismaiden ainoat jäljellä olevat tullituvat vuosilta 1680 ja 1720.

Kissanpiiskaajankuja

Kristiinankaupungissa söimme lounasta viihtyisässä purjehdusseuran kesäravintola Paviksessa katsellen merinäköymää ja lämmitellen takkatulen loisteessa. Ravintola sijaitsee meren rannalla reilun kahden kilometrin päässä keskustasta.

Ruokailun jälkeen Kristiinankaupungin merimuseossa, joka on rakennettu laivan kannen muotoon, meitä johdatteli merenkulun saloihin eläkkeellä oleva merikapteeni Jouni Harju. Hän on jo kymmenen vuoden ajan kaiken vapaa-aikansa kerännyt ja luottellonut merenkulkua kuvaavia esineitä. Ansiokkaasta työstään merimuseotoi-

minnan hyväksi hänet on jo kaksi kertaa valittu vuoden kulttuurihenkilöksi Kristiinankaupungissa. Merenkulkijana hänellä oli meille kerrottavanaan tarina jokaisesta museon esineestä. Museo henki myös muuten merenkulun historiaa,

sillä se sijaitsi laivanvarustaja S.A. Wendelinin 1837 rakennuttaman talon vintillä. Museon esineistö on pääosin purjelai-voihin liittyvää.

Ennen kotimatkaa poikkesimme vielä tutustumassa Siipyyssä Kiilin kotiseutumuseoalueeseen. Museo poikkeaa monista perinteisistä kotiseutumuseoista jo laajuutensa vuoksi, mutta myös toimivana kokonaisuutena. Museossa on päärakennus pihapiireineen, johon kuului ravintolarakennus ja sen lisäksi kalastajamökki, koulumökki, tuulimylly ja useita aittoja ja muita rakennuksia. Alue toimii museona, mutta se on paikka, jossa voi myös järjestää erilaisia tilaisuuksia. Kiilistä voi vuokrata veneen tai kanootin ja vaikka sauna retken päätteeksi aidossa savusaunassa. Alueella toimii myös retkeilymaja ja siellä järjestetään erilaisia tapahtumia joka vuosi.

Retkeilijät Kiilissä

SUNDELL SUKUA KOOLLA

Viime Helatorstaina oli Sundell sukua koolla Tampereen Aitolahdella Terttu (os. Sundell) ja Pekka Crohnsin kutsumana. Kolmattakymmentä suvun jäsentä oli saapunut tuona räntäsateisena kevätpäivänä Crohnsien kauniiseen omakotitaloon, tähän vapaamuotoiseen sukukokoontumiseen, jollaista ei aiemmin tämän suvun piirissä oltu järjestetty. Kokoonkutsujien kauniina tavoitteina olivat jo välillä toisistaan etääntyneiden sukulaisten yhteensaattaminen, ja sukulaissuhteiden lujittaminen. Näin myös nuoremmilla jäsenillä, jotka aiemmin eivät olleet tavanneet, oli tilaisuus tutustua toisiinsa. Varttuneemman väen muistellessa menneitä, nuorempi polvi teki keskenään tuttavuutta.

Allekirjoittanut, joka äitinsä kautta kuuluu Sundelleihin, oli askarrellut tilaisuutta varten sukupuun, jossa kuvattiin kantavanhemmiksi otettujen 1850-luvun loppupuolella Pirkkalassa syntyneiden Kustaa ja Amanda Sundellin esivanhempia muutaman polven taaksepäin, sekä jälkipolvia nykypäivään saakka, sikäli kun tietoa on ollut saatavissa. Jälkipolvien osalta puuta voitiin täydentää päivän aikana.

Sukunimenä Sundell on tässä suvussa noin 100 vuoden ikäinen, koska ilman

sukunimeä ollut Pirkkalainen renki Kustaa Adolf Kallenpoika otti sen nimekseen vasta mentyään työhön Nokian paperitehtaaseen 1890-luvulla. Kustaa Adolfin juuret ovat löytyneet vanhan Pirkkalan, Mouhijärven, Karkun ja Lempäälän vaiheilta. Hänen vanhempansa ja isovanhempansa olivat renkejä ja piikoja sekä torppareita ja lampuoteja, edelleen taaksepäin mentäessä tulee vastaan jo talollisiakin. Löytyypä 1700-luvun alkupuolelta kupariseppäkin, Jaakko Tuomaanpoika Mouhijärven Hakalasta, sekä Lempäälästä rakuunat Heikki Favorin ja Heikki Jäger.

Vuonna 1877 tämä Kustaa Adolf vei vihille jo puolen vuosikymmentä aiemmin samassa rippikoulussa tutustumaansa Pirkkalan Maatialan (nykyisin Nokiaa) jyvärengin Kalle Tuomaanpoika Auteron tyttären Amanda Karoliinan. Isänsä painostamana Amanda meni Kustalle vaimoksi, vaikka ei tästä silloin erikoisemmin pitänytkään. Hänelle eräs toinen olisi tuolloin ollut rakkaampi. Vihkisormustakaan Kustaa ei ollut katsonut tarpeelliseksi hankkia, vaan hän oli sen lainannut jostakin pappilassakäynnin ajaksi. Kaikesta tästä huolimatta hedän liitostaan tuli perimätiedon mukaan varsin onnistunut, ja kesti se yli 60 vuotta, kuolemaan saakka.

Amanda Karoliinan isän, Kalle Tuomaanpojan isä oli torppari Valkilan Annalassa, äitinsä oli Kankaantaan Nahkolan tyttäriä.

Kun taas Amandan äiti, Serafia Vilhelmiina Antintytär oli rusthollarin tytär Karkun Leikkaalta, mutta vanhempiansa menetettyä jostakin syystä talonsa, oli joutunut sortumaan palveluspiiaksi. Ja tämän uuden säätynsä mukaisesti sitten avioitunut renkimiehen kanssa. Serafian kerrotaan säilyttäneen vaatearkussaan tallella ja muistona nuoruudessaan rusthollarin tyttärenä käyttämiään vaatteita ja päähineitä, niitä hän ei enää rengin vaimona voinut eikä saanut käyttää. Karkun Leikkaan lisäksi hänen esivanhemmissaan on saman seurakunnan Hulkarin, Nurkan ja Innan ratsutilojen isäntäväkeä. Suoniemen Kuljun kartanossa isonvihan aikana voutina ollut pahamaineinen varusmestari Gabriel Budde on myös eräs Serafian esivanhemmista. Vielä taaksepäin mentäessä menneisyyden hämärästä nousee esiin sellaisia nimiä kuin esim. Svarthafra ja Collinus. Eli siis tästäkin suvusta löytyy, riittävän pitkälle mentäessä säätyläisväkeäkin.

Mutta palatkaamme takaisin vanhaan jakamattomaan Pirkkalaan Kustaa Adolfin ja Amanda Karoliinan luo.

Heille syntyi viisi lasta, kaksi tytärtä ja kolme poikaa. Pariskunta rakensi mökin perheelleen nykyisen Nokian alueelle, tien varrelle, jonka nimi on tänä päivänä Tanhuankatu. Kustaa teki varsinaisen elämäntyönsä Nokian paperitehtaassa eri tehtävissä. Loppuajan jo ikämiehenä yövahtina samassa laitoksessa. Vanhankansan mies kun oli, ja työpaikkaansa niin kiintynyt, että vielä eläkevuosinaanakin hänelle oli joka arkipäivä laitettava eväät, jotka kävi syömässä tehtaalla entisten työtoveriensa seurassa.

Kolme Kustaan ja Amandan lapsista on jatkanut sukua, elossaolevien jälkeläisten määrä on nykyisin, puolisot mukaanlukien, hyvin lähellä sataa. Suuri osa elää edelleen Pirkanmaan alueella, mutta sukua on levinnyt eri puolille maamme eteläistä osaa.

Kaikki Tampereen seudun Sundell-nimiset eivät suinkaan kuulu tähän sukuun, vaan samaa nimeä on syntynyt muuallakin.

Tutustumistilaisuuksien osallistuneet pitivät päivää onnistuneena, ja olivat kiitollisia isäntäväelle, joka oli vaivojaan säästämättä sukua yhteen saattanut. Myös toivottiin, että tällaiset tapaamiset voisivat jatkua, niinpä alustavasti kaavailtiin, että kokoonnuttaisiin seuraavan kerran Orivedellä. Kenties saataisiin mukaan niitäkin sukulaisia joita nyt ei ollut mukana. Tapaamisia ja

yhteydenpitoa päätettiin jatkaa näin vapaamuotoisesti, sekin jo lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja tutustuttaa jäseniä toisiinsa. Lisäksi tulevaisuuden tavoittena on saada kokoon lisää aineistoa suvun menneisyydestä ja nykypäivästä. Sekä muistitietoa ja sukutarinoita kirjoituksi, niin että ne eivät joutuisi unohduksiin sukupolvien vaihtuessa.

Luultavasti jokainen suvun jäsen näkisi mielellään nämä tiedot joskus saatettuna sellaiseen muotoon, että ne olisivat yhteen koottuna kaikkien käytettävissä.

Ennen kuin erottiin, asetuttiin ryhmäkuvaan

Teksti ja kuva:

Pekka Nuottajärvi

HEDVIG

AVIOTTOMAN TYTTÄREN ARVOITUS

Juho Juhonpoika, josta tuli sittemmin Pirkkalan pitäjänräätäli **Johan Ahlstedt** (1790...1866), oli jäänyt orvoksi isästään yksivuotiaana. Hänen isänsä, Pirkkalan Sankilan renki Juho Yrjönpoika, hukkui Pyhäjärven jäihin v. 1791. Juho oli syntymään Vesilahden Vännilän kylän Äijälän talon poika. Leski Anna Matintytär, joka palveli Sankilassa piikana, pani poikansa sitten aikanaan räätälinoppiin. Anna Matintytär oli puolestaan Pirkkalan Reippisen lampuodin tytär. Juho-pojan syntymän aikaan he asuivat pappilan Raitaholme-nimistä torppaa, mutta muuttivat sitten Sankilan taloon piikaksi ja rengiksi.

Nuori räätäli tutustui Alapehulan piikaan Hedvigiin, ja niin sitä mentiin avioon v.1811. Kun esikoinen syntyi saman vuoden marraskuussa, mainitaan Joh. Ahlstedt pitäjänräätälinä. Tämä ei vaimonsa kanssa ilmeisesti osannut arvailla, että heidän sukuaan joku joskus alkaisi tutkia. Näin jäi Hedvig-vaimon vanhempien tiedot hämärään peittoon, kun kastettujen luettelo kertoo isän olleen "mahdollisesti" renki Kaarlo Kaarlonoika Tanilasta ja äiti Tanilan Tosin piika Maria

Matintytär. Kun lapsi syntyi avioliiton ulkopuolella, merkitsi pappi äidille etuliitteen luetteloon: dejan (= jalkavaimo). Tiedot olivat niin vähäiset, että Hedvig-vaimon sukututkimus jäi kesken. Tuntui toivottomalta lähteä arvailemaan, kuka renki oli ollut asialla, ties vaikka Hedvig-vaimon isä olisi ollut joku Arkangelin "laukkurysä". Lähde sitä nyt sitten selvittämään. Hedvigin äidin Maria Matintyttären vanhemmat kyllä löytyivät: He olivat piika Liisa Kaarlontytär ja res.rakuuna Matti Yrjönpoika.

Muutaman vuoden hautamisen jälkeen sattuma alkoi korjata satoa. Huomasin, että Naistenmatkan Suupan rusthollissa asui ja eli reservin rakuuna Matti Yrjönpoika, ja että piika Liisa oli avioitunut tämän rakuunan kanssa. Heille oli syntynyt avioton lapsi Valpuri 28.4.1752 ja silloin mainittiin Liisan olevan Suupan tyttären. Heidät vihittiin 1753 ja heille syntyi mm. tytär Maria v.1758.

Kastettujen luettelon mukaan Suuppaan syntyi 1732 tytär, joka kastettiin Johan Tolpon toimesta harvinaisella nimellä Valburgis (VA SSS, Pirkk.1). 1732 syntynyttä Valburgista ei Suupan rippi-

kirjoissa esiinny ollenkaan. 10 päivää Valpugisin syntymän jälkeen rippikirjaan on Suupan Kaarle Laurinpojan lapseksi merkitty Liisa, jota taas ei esiinny kastettujen luettelossa lainkaan. Kastettujen luettelosta ja rippikirjoista käy ilmi, että v.1737 Suuppaan syntyi kyllä 12:s lapsi Walborg. Näin alkoi Hedvigin äidin suku avautua. Sukujuuret johtivat äidin puolelta selvästi Suupan rustholliin. Rakuunan vaimo, piika Liisa oli rusthollari Kaarlo Laurinpojan 10:s lapsi. Valburgisin ja Liisan syntymäpäivän kirjauksissa oli kymmenen päivän ero. Se lienee merkintävirhe ja kyseessä on silti sama henkilö. Asiaa en osaa muuten selittää. Suupan tytär oli kastettu Valpurgis-nimiseksi, mutta kirjattu rippikirjaan Liisaksi.

Taas tuli tauko tutkimukseen. Hedvigin isä pysyi yhä hämärän peitossa. Kirjasin kaiken mahdollisen Suupan rusthollista. Taas sattumalta huomasin, että em. Suupan rusthollarin Kaarle Laurinpojan eräs pojanpoika Kaarle Kaarlenpoika olikin mennyt rengiksi Tanilan Tosiin, joka oli Kaarlon äidin kotitalon Tanilan Tanin naapurissa. Kun myös tädin tytär Liisa Kaarlontyttären tytär Maria

Matintytär oli piikana Tosissa, merkitsi se sitä, että Suupan rusthollin serkukset olivat olivat Tosissa renkinä ja piikana. Renki Kaarlolla oli jalkavaimona (= dejan) serkku Maria. Näin serkku Kaarlo hairhtui serkkuunsa Mariaan, ja siitä suhteesta syntyi avioton tytär Hedvig. Kaarloa ei virallisesti mainita isäksi, koska serkut eivät

siihen aikaan voineet kirjautua lapsen vanhemmiksi ja avioitua. Isänsä halvaannuttua renki Kaarlo palasi kotitaloonsa Suuppaan, jonka isäntä hänestä tuli, ja avioitui Tosin tyttären Helenan kanssa, joka ei ollut sukulainen, ei ainakaan läheinen.

Hedvigin äidin Maria Matintyttären anoppi oli Hedvigin isoäiti, myös nimeltään

Maria Matintytär, ja Tanilan Tanin talon tytär, joka oli tullut Suuppaan miniäksi. Myös myöhemmät tapahtumat osoittavat, että Hedvig oli Suupan ja Tanin sukua ja liittyi myöhemmin sisarpuolena myös Tosin sukuun isänsä vaimon Helenan kautta.

Lähde: Pitäjänräätäli Johan Ahstedt'in sukuselvitys.

Kaarle Laurinpoika
Suupan isäntä 1722 -47
pso Valpuri Erkintytär

Matti Kaarlenpoika
isäntä 1748 - 74
pso Anna Matint. Tani

Kaarle Kaarlenpoika
isäntä 1775 - 88
pso Maria Matint. Tani

Liisa Kaarlentytär
pso Matti Yrjönpoika

Kaarle Kaarlenpoika
isäntä 1789 - 1809
pso Helena Yrjöntytär

Maria Matintytär

Hedvig

Esi-isänikö riitapukari?

Suur-Ikaalisten aluetta käsittäviä selväkielistettyjä käräjäpöytäkirjoja vuosilta 1700-1711 saatavana.

Kari Rantala
Pyhäjärvenkatu 1
39500 Ikaalinen
puh. 933-4588344

Tietääkö joku...

Helsinki 21.4.1996

Tiedustelemme onko sukututkimusseurallanne mahdollisuus saada lisäselvyyttä Karkun Järventaka-tilan Virkoi-omistajasuvun alkupe-
räästä ja jälkipolvista 1500-luvulla. Suomen asutuksen yleisluettelossa Karkku 1540-1694 SAY 125 mainitaan Karkun Järventaka/Järvenpää-tilalla 1540-52 Virgilius, 1553-56 Olof, 1558-68 Olof Virckoi ja 1569-79 Per Olsson Virkoi (sukunimi 1564 lähtien) sekä vielä 1581-83.

Tyrnävän seudun kotiseutuyhdistyksen julkaisussa XVII / 1944 Väinö Selander mainitsee Järventaka-ratsutilalta samoja asioita. Oma sukumme Virkkunen esiintyy Iissä jo 1445 ja Limingassa 1540-luvulta voudintilien alkuvaiheesta lähtien. Varsinais Suomen - Satakunnan alueella esiintyy mm.

- Sääksmäen Kärjenniemessä 1420 Virgillus

-Mynämäellä 1559-60 Wircku Nils ja Anders Saaren kartanossa Vihtamäellä

-Yläneen Yllylässä 1529 Wirk

- Sauvossa 1560-72 Wirkoi

-Huittisissa Lietzolassa 1681-87 kalastaja Bertel Thomasson Wirkoi

- Korppoossa 1540 Wirk

- Halikossa 1439 Virkan Åla

- Mouhijärvellä 1770-luvulla Wirkois ja Kiikassa 1708 Virgenius.

- Rauman Kulamaalla 1681 Märten Wircku, josta suku jatkuu, alkuperä tuntematon.

Ennen häntä mainittu Erkki Antinpoika 1605.

- Karjalan Kannaksella Uudellakirkolla esiintyy 1545 Virkon Laurens.

Pohjanmaan Virkkusten alkuperän oletetaan olevan Varsinais-Suomen tai Karjalan Kannas oheisten nimilöytöjen perusteella Satakunta mu-
kaanlukien.

Lisäselvitystä edelliseen toivoen, ystävällisin sukututkijaterveisin

WIRKKUSTEN - WIRKKU-
LAIN SUKUYHDISTYS ry

Puheenjohtaja
Erkki Virkkunen

Osoite: Riitankuja 1-3 D 44
00840 Helsinki
puh. 90-6983433

29.4.-96

Kevätterveiset Vihdin Nummelasta.

Haluaisin tietoja vuosisadan vaihteen naishuulistista.

Huilsti **Amanda Pahlman,**
os. Hjort

Kotipaikka Tampere.

Soittanut radionauhoja 20-luvun alussa.

Syntynyt ehkä 1800-luvun lopussa.

Terveisin Terttu Hindström
Kopuntie 96
03100 NUMMELA

Muista !!

Sukututkimuspäivä Sapolassa 11.01.1997